

Teisminės mediacijos komisijos 2017 m. veiklos ataskaita

Santrauka

Teisminės mediacijos komisijos 2017 m. veiklos ataskaitoje analizuojama Teisėjų tarybos 2016 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 13P-117-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos sudarymo“ sudarytos Teisminės mediacijos komisijos veikla 2017 m., pateikiama teisminės mediacijos pokyčių 2017 m. analizė, statistinė informacija bei kitos įžvalgos apie Lietuvos Respublikos teismuose vykdytus teisminės mediacijos procesus, teisminės mediacijos renginius, teisės aktų pakeitimus, taip pat pateikiamas taikytos teisminės mediacijos vertinimo anketų rezultatų apibendrinimas.

2017 m. laikytini intensyvios teisminės mediacijos plėtros Lietuvoje metais – didėjo ne tik visuomenės susidomėjimas teismine mediacija, kurios paskirtis – padėti šalims civilinėse bylose išspręsti ginčą taikiai tarpininkaujant vienam ar keliems mediatoriams (tarpininkams), bet ir realus šio alternatyvaus ginčų sprendimų būdo taikymas. Laikytina, kad teisminės mediacijos plėtra sietina su siekiu pasinaudoti jos teikiamais privalumais – užtikrinti konstruktyvų ginčo šalių dialogą ir derybų pažangą, siekiant kuo greičiau mažiausiomis sąnaudomis ir laisvu šalių apsisprendimu išspręsti teismui perduotą ginčą ir išsaugoti santykių tarp ginčo šalių tęstinumą bei informacijos konfidencialumą.

Paminėtina, kad teisminės mediacijos sėkmės indeksas negali būti matuojamas vien tik po teisminės mediacijos pasirašytomis taikos sutartimis. Net ir po nutrauktos teisminės mediacijos besitęsiant teismo procesui gali būti pasirašoma taikos sutartis, nes šalys jau būna išsakiusios savo pozicijas ir pažengusios ieškant kompromisų. Taigi darytina išvada, kad bylose, kurių nagrinėjimas tęsiamas teismine tvarka, mediacijos taikymas taip pat turi išliekamąją vertę – neigiamų emocijų valdomos šalys dažniau išklauso viena kitą, pradeda konstruktyviai bendradarbiauti tiek tarpusavyje, tiek su bylą nagrinėjančiu teismu.

2017 m. ryškus pokytis pastebimas ne tik didėjant teisminei mediacijai perduodamų ginčų kiekiui, bet ir daugėjant taikių susitarimų skaičiui. Teisminei mediacijai perduodama vis daugiau su šeimos teisiniais santykiais ir su prievolių teisiniais santykiais susijusių ginčų ir reikšminga jų dalis išsprendžiami taikiai, taip pat daugėjo teisminės mediacijos atvejų iš kitų teisinių santykių kylančiuose ginčiuose.

Pagrindinės tendencijos teisminės mediacijos srityje 2017 m.: 111 % padidėjo inicijuojamų teisminės mediacijos procesų civilinėse bylose, 102 % išaugo po teisminės mediacijos pasirašytų taikos sutarčių skaičius, didėjo norinčių tapti teismo mediatoriais gretos.

2017 m. buvo aktyviai viešinti teisminės mediacijos privalumai bei ypatumai ir, didėjant visuomenės susidomėjimui šiuo taikiu ginčų sprendimo būdu, rengti informacinio pobūdžio straipsniai skatinantys pasirinkti nemokamą taikinamąjį tarpininkavimą (teisminę mediaciją), rengti renginiai teisminės mediacijos tema, teiktos konsultacijos suinteresuotiems asmenims.

Turinys

Santrauka.....	1
Teisminės mediacijos praktikos teismuose 2017 m. apibendrinimas	3
Teisminės mediacijos bylų statistika	9
Teismo mediatoriai.....	9
Teismai.....	14
Teisminės mediacijos komisija	16
<i>Teismo mediatoriai.....</i>	<i>17</i>
<i>Teismo mediatorių pasiskirstymas pagal veiklos teritorijas</i>	<i>23</i>
Pokyčiai teisminės mediacijos teisiniame reglamentavime	24
Renginiai	27
Teisminės mediacijos vertinimo anketų rezultatų apibendrinimas	29

Teisminės mediacijos praktikos teismuose 2017 m. apibendrinimas

2015 m. pabaigoje įdiegti Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO (toliau – LITEKO) funkcionalumai įgalino teisminės mediacijos statistinius duomenis generuoti tiesiogiai iš LITEKO, remiantis teismų suvedamais duomenimis į teisminės mediacijos korteles LITEKO, o teikiamų duomenų tikslumui gali turėti įtaką duomenų žymėjimo ar paieškos LITEKO parinktys.

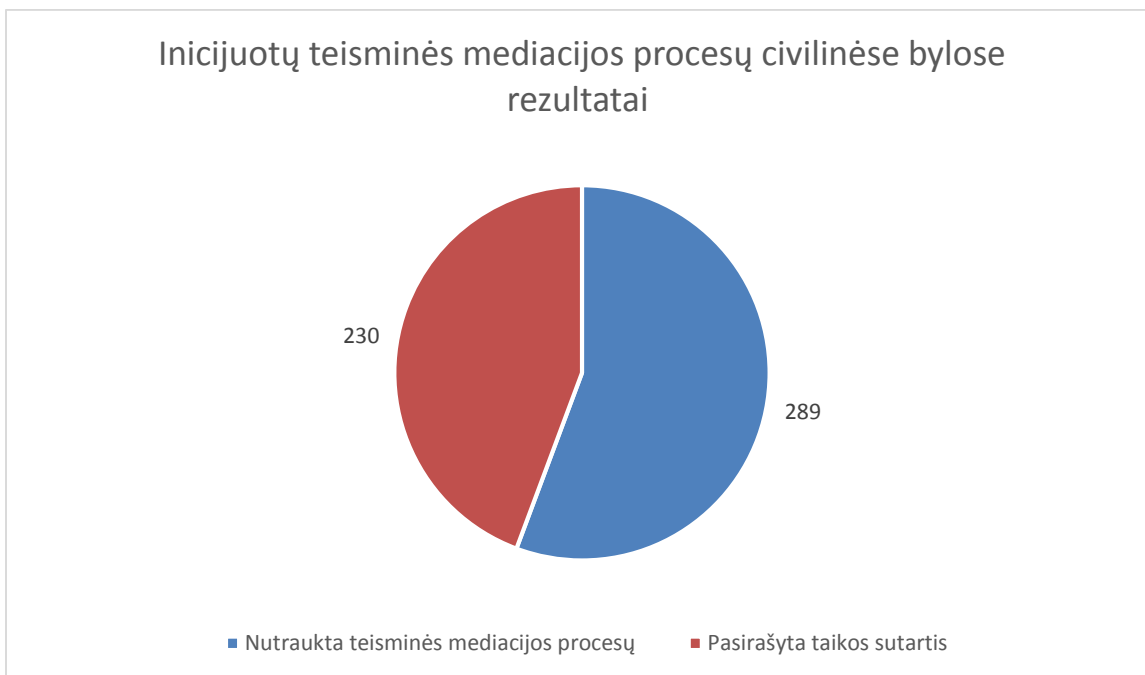
✓ 2017 m. teisminei mediacijai perduota 540 civilinių ginčų (2016 m. – 313, 2015 m. – 123; 2014 m. – 53, 2013 m. – 37, 2012 m. - 17), t. y. beveik dvigubai daugiau nei 2016 m.

Beveik pusėje vykusių teisminės mediacijos procesų buvo pasirašytos taikos sutartys, kuriose šalys susitarė dėl taikaus ginčo išsprendimo. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad ginčo šalys, kurios pasinaudoja galimybe teismui perduotą ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu, gali pagrįstai tikėtis, kad pavyks susitarti taikiai bei civilinis ginčas bus išspręstas kur kas greičiau, bus patirta mažiau ginčo sprendimo išlaidų, tarp šalių pavyks atkurti ne tik teisinę, bet ir socialinę taiką.

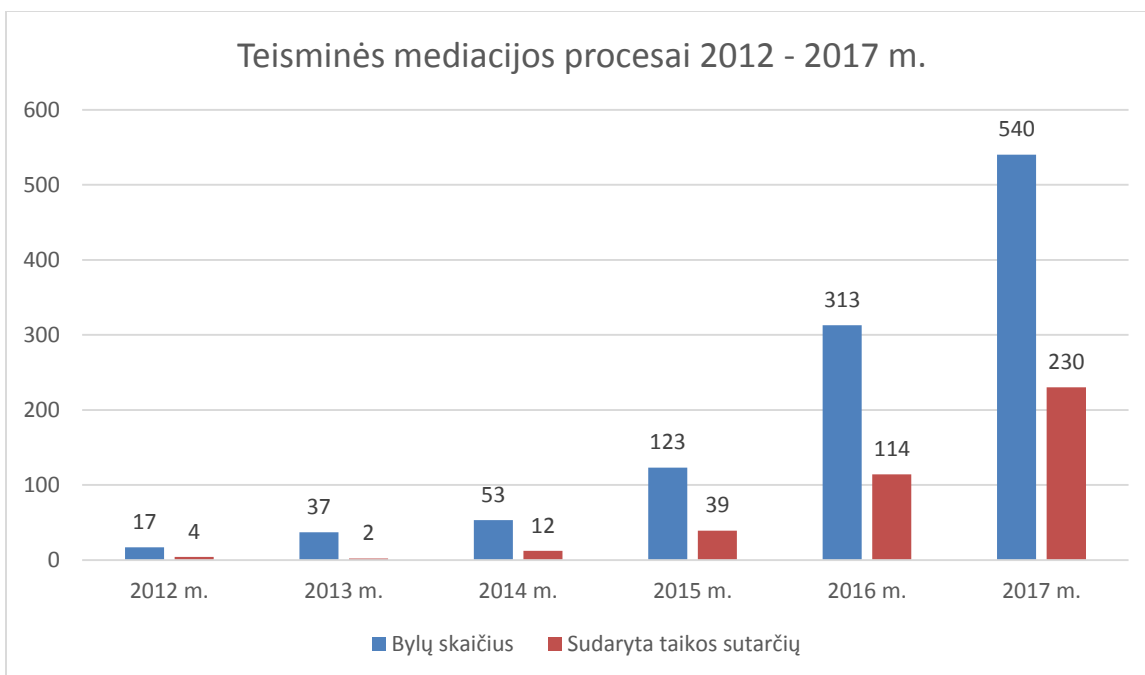
Inicijuotų teisminės mediacijos procesų civilinėse bylose rezultatai:

- ✓ 2017 m. pabaigtų teisminės mediacijos procesų skaičius – 519 (2016 m. – 275).
- ✓ pasirašyta taikos sutarčių: 230 (2016 m. 114, 2015 m. 39; 2014 m. – 12, 2013 m. – 2, 2012 m. - 4);
- ✓ nutraukta teisminės mediacijos procesų: 289 (2016 m. – 161, 2015 m. – 56, 2014 m. – 40, 2013 m. – 30, 2012 m. - 13).

2012 m. – 2017 m. statistiniai duomenys aiškiai identifikuoja sparčią teisminės mediacijos plėtrą Lietuvoje:

Nutraukti teisminės mediacijos procesai 2017 m.

Vadovaujantis Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-122-(7.1.2) patvirtintomis Teisminės mediacijos taisyklėmis, teisminės mediacijos procesas baigiamas:

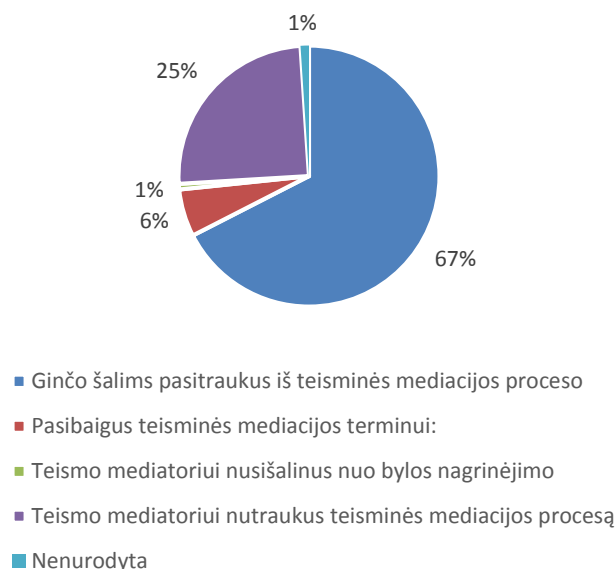
- teisminės mediacijos metu pasiekus taikų susitarimą ir ginčo šalims pasirašius taikos sutartį;
- ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso;
- pasibaigus teismo nutartyje nustatytam teisminės mediacijos terminui;
- teismo mediatoriumi nutraukus teisminės mediacijos procesą tais atvejais, kai taikus susitarimas, kuris gali būti ginčo šalių pasiektas, teismo mediatoriaus manymu, bus neįvykdomas ar neteisėtas arba jei teismo mediatorius pripažįsta, kad mažai tikėtina, kad tęsiant teisminę mediaciją ginčas bus išspręstas taikiai;
- teismo mediatoriumi nusišalinus nuo ginčo nagrinėjimo Teisminės mediacijos taisyklių 13 punkte nurodytais atvejais.

2017 m. nutrauktų teismo mediacijos procesų procentinė dalis palyginus su iniciuotų teisminės mediacijos procesų skaičiumi išlieka stabili. 2017 m. buvo nutraukti 289 teisminės mediacijos procesai, t. y. 53% visų iniciuotų teisminės mediacijos procesų (2016 m. – 161 (50%), 2015 m. – 56 (46%), 2014 m. – 40 (75%), 2013 m. – 30 (81%), 2012 m. – 13(76%)).

Teisminės mediacijos procesų nutraukimo 2017 m. priežastys:

- Ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso: 195 (2016 m. – 110, 2015 m. – 36);
- Pasibaigus teisminės mediacijos terminui: 17 (2016 m. 10, 2015 m. – 8);
- Teismo mediatoriumi nutraukus teisminės mediacijos procesą: 72 (2016 m. – 40, 2015 m. – 12);
- Teismo mediatoriumi nusišalinus nuo ginčo nagrinėjimo: 2 (2016 m. – 1, 2015 m. – 1);
- Nenurodyta: 3.

Teisminės mediacijos procesų nutraukimo priežastys

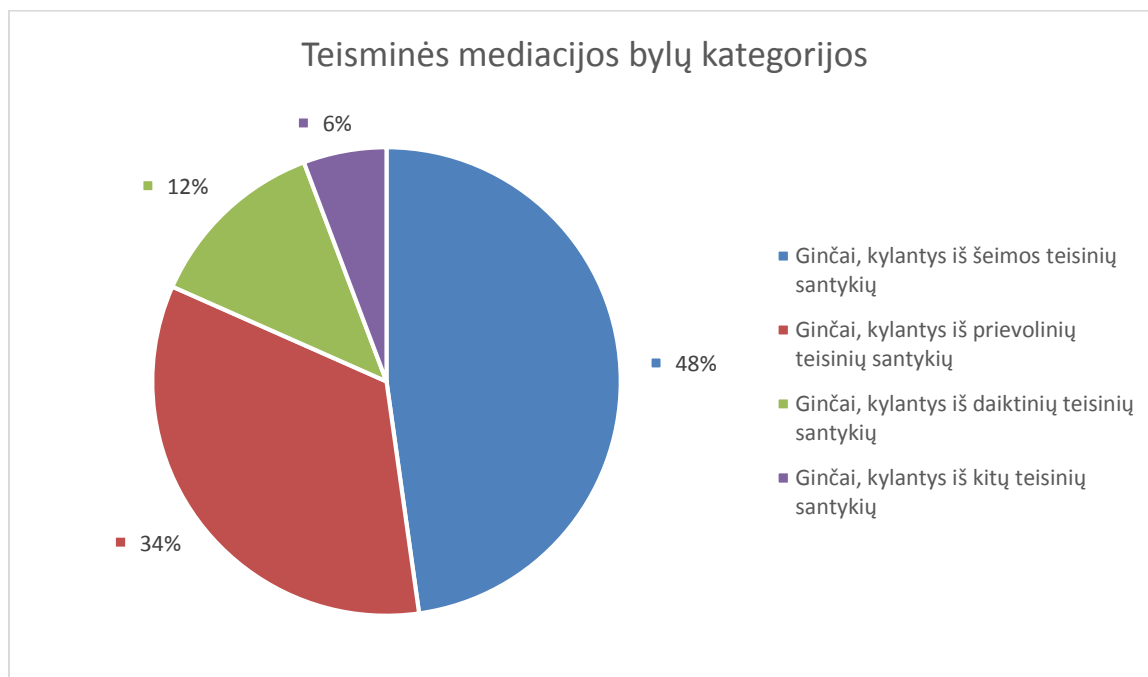
Nebaigtų nagrinėti teisminės mediacijos bylų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (teisminės mediacijos procesas nepasibaigęs, t. y. procesas tęsiamas ir 2018 m.): 200 (2016 m. – 70).

Daugiausia teisminė mediacija 2017 m. taikyta civilinėse bylose dėl šeimos teisinių santykių, su prievoliniais santykiais susijusiose bylose, taip pat ginčiuose, kylančiuose iš daiktinių teisinių santykių:

Teisminei mediacijai perduota civilinių bylų:

Teisminės mediacijos bylų kategorijos	Bylų skaičius	
	2016 m.	2017 m.
Ginčai, kylantys iš šeimos teisinių santykių	172	333
Ginčai, kylantys iš prievolinių teisinių santykių	97	236
Ginčai, kylantys iš daiktinių teisinių santykių	37	88
Ginčai dėl juridinių asmenų	6	11
Ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių	3	11
Ginčai, kylantys iš asmeninių neturtinių teisių ir intelektinės nuosavybės teisinių santykių	4	3
Ginčai, nagrinėjami ypatingosios teisenos tvarka	4	3
Ginčai, kylantys iš paveldėjimo teisinių santykių	3	3
Ginčai, kylantys dėl konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo	0	2
Ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų teisinių santykių	0	2

Globalizacijos procesai, asmenų mobilumo augimas lemia ginčų, turinčių tarptautinį elementą, egzistavimą. Teisminė mediacija stabiliai naudojama ir šiose bylose: 2017 m. (kaip ir 2016 m.) teisminės mediacijos procesai buvo taikyti 5 bylose, turinčiose tarptautinį elementą.

2017 m. Lietuvos Respublikos teismams pateikta išsami informacija, siekiant apibrėžti svarbiausius duomenis, kurių tinkamas užpildymas pašalintų dažniausiai pasitaikančius netikslumus Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) civilinių bylų kortelėse, įskaitant Teisminės mediacijos proceso korteles, bei atkreipti teisėjų, nagrinėjančių civilines bylas (ir jų komandos narių – teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių, kitų specialistų), taip pat teisminę mediaciją vykdančių teisėjų dėmesį į tinkamo duomenų užfiksavimo svarbą. Pateikus detalius paaiškinimus dėl teisminės mediacijos kortelių LITEKO pildymo tvarkos, duomenys buvo tikslinami.

Teisėjų mokymai mediacijos tema

Teisėjų tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 13P-98-(7.1.2) „Dėl 2017 m. Teisėjų mokymo programų patvirtinimo“ teisminės mediacijos mokymai įtraukti į „Pirmą kartą paskirtų apylinkių teismų teisėjų įvadinio mokymo programą“. 4 akad. val. trukmės mokymai „Teisminė mediacija civiliniuose ginčiuose“ 2017 m. vyko vieną kartą ir juose su teisminės mediacijos principais ir esme susipažino 14 teisėjų ir 3 teisėjų padėjėjai.

Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašo, patvirtinto Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-124-(7.1.2) „Dėl Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“, 8 punkte numatyta išimtis dėl mokymo kursų mediacijos tema trukmės teisėjams, kurie siekia tapti teismo mediatoriais. Bendrasis reikalavimas dėl reikalingų 32 akademinėms valandų mokymų mediacijos tema teisėjams netaikomas, jei jie yra išklaušę tokius mokymus pagal teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą.

Pastaruoju metu stebimas aktyvus teisėjų susidomėjimas galimybe savo žinias ir patirtį panaudoti teisminės mediacijos procesuose, kuris yra sveikintinas, siekiant skatinti visuomenės ir teismų tarpusavio supratimą, didinti pasitikėjimą teismais. Siekdami įgyti teismo mediatoriaus statusą, teisėjai ieško galimybių dalyvauti pirmiau minėtuose pirmą kartą paskirtų teisėjų įvadinuose mokymuose mediacijos tema, taip pat investuoja savo asmeninį laiką ir lėšas lankydami privataus sektoriaus organizuojamus mediacijos mokymus. Atsižvelgiant į tai, kad mokymai mediacijos tema pagal pirmą kartą paskirtų apylinkių teismų teisėjų įvadinio mokymo programą teisėjams 2017 m. buvo vieninteliai mokymai, kuriuose teisėjai galėjo susipažinti su mediacijos paskirtimi, principais ir jos teikiama nauda visoms ginčo sprendimo procese dalyvaujančioms šalims, mokymų mediacijos tema organizavimo pagal Teisėjų tarybos tvirtinamas teisėjų mokymų programas klausimas išlieka aktualus ir, manytina, spartėjant mediacijos plėtrai bei įsigaliojus naujam teisiniui reglamentavimui bus vis aktualesnis.

Teisminės mediacijos bylų statistika

Teismo mediatoriai

2017 m. 230 ginčų perduotų teisminei mediacijai buvo užbaigtos šalims pasirašius taikos sutartis.

Iš viso teismo mediatoriaus statusas yra suteiktas 71 teisėjui. 56 teisėjai, kurie turi teismo mediatoriaus statusą, 2017 m. vykdė bent vieną teisminę mediaciją. Taigi, galima daryti išvadą, kad tik itin nedidelė dalis teisėjų, kurie turi įgiję teismo mediatoriaus statusą, 2017 m. aktyviai nevykdė teisminių mediacijų, o tie, kurie aktyviai veikė teisminės mediacijos srityje, vykdė didžiąją dalį visų teisminių mediacijų Lietuvoje.

LITEKO ir teismo mediatorių pateikti duomenys apie teismo mediatorių gautus ir vykdytus teisminės mediacijos procesus 2017 m.:

Mediatorius	2017 m. vykdytų ir tebevykdomų teisminių mediacijų bendroji suma	2017 m. baigt teisminės mediacijos procesai	Pasirašyta taikos sutartis	2017 m. nutraukti teisminės mediacijos procesai			Teisminė mediacija dar nėra baigta arba neįvestas teisminės mediacijos rezultatas
				Ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso	Pasibaigus teismo nutartyje nustatytam teisminės mediacijos terminui	Teismo mediatoriumi nutraukus teisminės mediacijos procesą	
Artūras Driukas	60	44	33	8	3		16
Andžej Maciejewski	32	13	7	4		2	19
Giedrė Jakštienė	31	30	11	15		4	1
Danutė Žvinklytė	28	28	15	13			
Jurgita Sujetienė	26	26	17	9			
Renata Kasimovienė	26	18	8	5	1	4	8
Kristina Imbrasienė	25	17	8			9	8
Tomas Ridikas	21	20	7	13			1
Diana Jasaitienė	18	18	7	9		2	
Vytautas Kursevičius	16	15	3	7		5	1
Žibutė Budžienė	14	12	6	2		4	2
Danutė Burbulienė	13	13	3	5	1	4	
Donata Kravčenkienė	13	10	6	4			3

Eglė Surgailienė	11	8	2	5		1	3
Aušra Barškietytė	10	8	3	4	1		2
Živilė Janavičienė	10	8	5	2		1	2
Mindaugas Vaičiūnas	10	10	1	9			
Aldona Tilindienė	9	3	2	1			6
Vilija Valantienė	8	7	4	1		2	1
Eigirdas Činka	8	3		2		1	5
Sigita Meškauskienė	8	8	4			4	
Raimondas Dilys	6	6	2	4			
Saulius Jakaitis	6	6	2	1	2	1	
Larisa Šimanskienė	5	4	1	3			1
Vaida Šarauskiene	5	5	3	1		1	
Vladimir Berezovskij	5	5	3	1		1	
Egidijus Mickevičius	5	5	3	2			
Audra Ežerskė	4	4	4				
Erika Misiūnienė	4	4		4			
Jolita Inčienė	4	4	2	1		1	
Lina Giedrė	4						4
Raminta Lastauskaitė	4	4	2	2			
Andželika Butkuvienė	4	4	4				
Dalia Pranckienė	3	3		3			
Edita Šliumpienė	3	2	1			1	1
Erika Petrėtienė	3	2	1	1			1
Erika Stočkienė	3	3	1	2			
Gražina Didžbaliene	3	1	1				2
Jūratė Varanauskaitė	3	2		1		1	1
Rita Dambrauskaitė	3	3	2	1			
Silva Plungienė	3	3	2			1	
Vidas Stankevičius	3						3
Inga Staknienė	3	3	1			2	
Jan Maciejewski	3	3	2	1			
Jolita Cirulienė	3	3	1	1		1	
Kristina Domarkienė	2	1	1				1
Dariusz Lučinski	2	2		2			
Egidijus Gerika	2	2	2				
Jolanta Sondaitė	2	1	1				1
Jovita Einikienė	2	2	1	1			
Jūratė Lukšienė	2	2		1	1		
Kristina Serdiukienė	2	2	2				
Nina Butnorienė	2						2

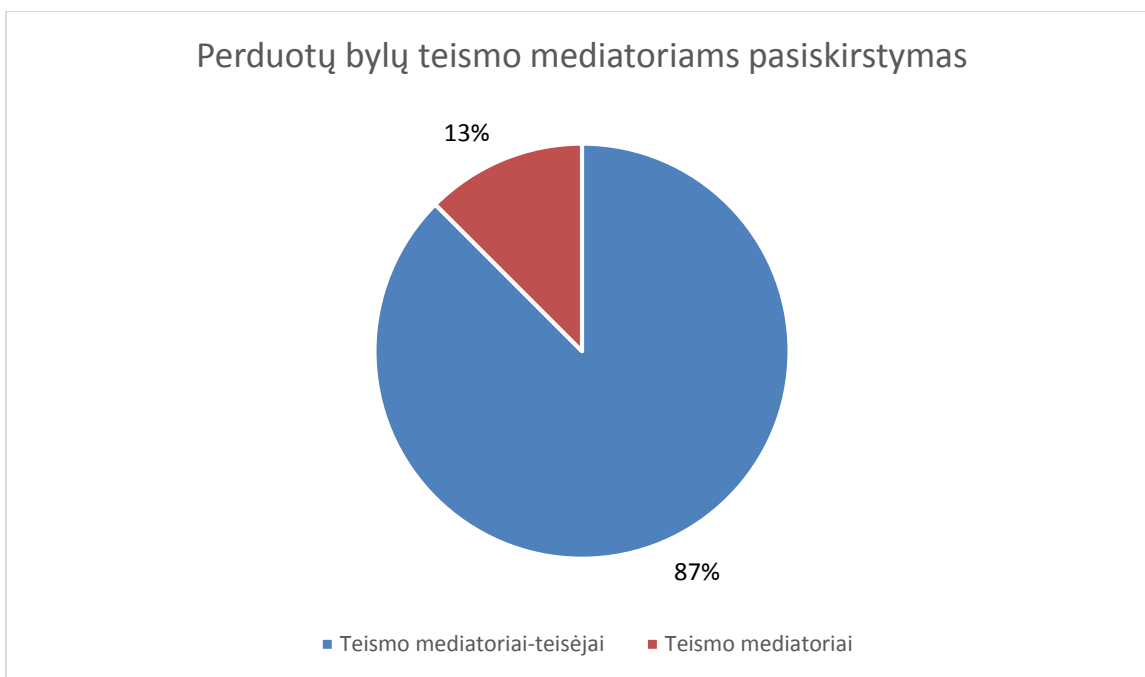
Odeta Intė	2	2	1	1			
Rasa Urbanavičiūtė	2	2	2				
Vidmantė Bartašienė	2	2	1	1			
Laura Pugžlienė	2	2	1	1			
Agnė Bilotaitė	1	1			1		
Aira Štrimaitienė	1						1
Aridana Jurčiukonienė	1	1	1				
Bronius Januška	1						1
Edita Gailienė	1	1		1			
Edvinas Gerulskis	1	1				1	
Egidijus Langys	1	1				1	
Giedrė Seselskytė	1	1		1			
Gintautas Jonikas	1	1	1				
Joana Kvaselytė	1	1	1				
Jolita Lelėnienė	1	1		1			
Jorūnė Pukinskienė	1						1
Jurgita Pukienė	1						1
Laima Ribokaitė	1	1		1			
Milda Valiulytė	1	1	1				
Monika Mikalauskytė	1	1	1				
Ramunė Mikonienė	1	1	1				
Renata Juzikienė	1	1		1			
Roma Rimkienė	1						1
Rugilė Ladauskienė	1	1		1			
Sergej Zverev	1	1	1				
Sigita Fomičiova	1	1		1			
Simona Bronušienė	1						1
Virginija Čekanauskaitė	1						1
Živilė Baronienė	1	1		1			
Nenurodytas	15		1				14

1

2017 m. pastebima tendencija, kad didžiausia dalis (87%) teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų perduota teismo mediatoriams-teisėjams ir tik 13% – teismo mediatoriams, kurie yra

¹ Šie duomenys yra gauti apklausus teismo mediatorius ir taikant LITEKO statistinį pjūvį ir suformuoti pagal teismų įvestus duomenis LITEKO Teisminės mediacijos kortelėse, taikant įvesties požymį „teisminės mediacijos proceso gavimo data – 2017 m. sausio 1 d. – 2017 m. gruodžio 31 d.“. Atkreiptinas dėmesys, kad vienoje teisminei mediacijai perduotoje civilinėje byloje, teisminę mediaciją gali vykdyti keli teismo mediatoriai. Be to, vienoje civilinėje byloje gali vykti ir keli teisminės mediacijos procesai.

kitų profesijų atstovai. Atkreiptinas dėmesys, kad nors daugiau asmenų, turinčių teismo mediatoriaus statusą, yra ne teisėjai (81%), tačiau 2017 m. dauguma teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų buvo perduota teismo mediatoriams-teisėjams (87%) ar kitiems teismų sistemoje dirbantiems asmenims (4%), kurie turi teismo mediatoriaus statusą. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad 2017 m. teismo mediatorių-teisėjų indėlis vystant ir vykdant teisminę mediaciją Lietuvoje buvo itin ženklus ir suponuoja poreikį teisėjams ir teismų sistemos darbuotojams nuolat tobulėti šioje srityje, dalyvauti mokymuose, konferencijose ir pan., kad teisminės mediacijos procesas taptų vis patrauklesnis alternatyvusis ginčų sprendimo būdas.

Teismai

Kauno apylinkės teismas pastaruosius tris metus pirmauja pagal teisminei mediacijai perduodamų civilinių bylų skaičių – 2017 m. teisminei mediacijai perduotos 146 civilinės bylos (2016 m. – 99, 2015 m. – 58). Vilniaus miesto apylinkės teismas taip pat išlieka ryškus lyderis pagal teisminei mediacijai perduodamų civilinių bylų skaičių lyginant su kitais Lietuvos teismais – 2017 m. perduotos 123 civilinės bylos (2016 m. – 70, 2015 – 14). Pastebėtina tendencija, kad teismų, aktyviai taikiusių teisminę mediaciją 2017 m., veikla šioje srityje intensyvėja, pvz. Klaipėdos miesto apylinkės teismas, Kauno apygardos teismas, Klaipėdos apygardos teismas ir kt. 2017 m. teisminei mediacijai perdavė apie 2 kartus daugiau civilinių bylų negu 2016 m. Ryškus pokytis pastebimas 2017 m. Vilniaus apygardos teismo perduotų teisminei mediacijai civilinių bylų dinamikoje – civilinių bylų perduotų teisminei mediacijai skaičius padidėjo beveik 7 kartus.

Atkreiptinas dėmesys, kad kiekvienais metais vis plečiasi teismų, kuriuose taikoma praktika perduoti civilines bylas teisminei mediacijai sąrašas. Net 13 teismų, kurie 2016 m. nebuvo perdavę civilinių bylų teisminei mediacijai, 2017 m. perdavė iš viso 27 civilines bylas.

Teismas	2017 m.	2016 m.	2015 m.
Kauno apylinkės teismas	146	99	58
Vilniaus miesto apylinkės teismas	123	70	14
Klaipėdos miesto apylinkės teismas	40	23	7
Vilniaus apygardos teismas	34	5	1
Kauno apygardos teismas	22	11	4
Klaipėdos apygardos teismas	19	10	
Šiaulių apylinkės teismas	18	19	4
Klaipėdos rajono apylinkės teismas	13	5	1
Panevėžio miesto apylinkės teismas	12	5	2
Mažeikių rajono apylinkės teismas	11	8	
Lietuvos apeliacinis teismas	8	4	
Marijampolės rajono apylinkės teismas	7	2	
Prienų rajono apylinkės teismas	7	1	2
Šiaulių apygardos teismas	7	7	4

Alytaus rajono apylinkės teismas	5	2	
Kaišiadorių rajono apylinkės teismas	5	6	
Vilniaus rajono apylinkės teismas	5	3	1
Jonavos rajono apylinkės teismas	4	1	2
Joniškio rajono apylinkės teismas	4	6	
Palangos miesto apylinkės teismas	4	1	
Ukmergės rajono apylinkės teismas	4	1	
Utenos rajono apylinkės teismas	4	1	4
Akmenės rajono apylinkės teismas	3	2	3
Kretingos rajono apylinkės teismas	3		
Plungės rajono apylinkės teismas	3		
Šakių rajono apylinkės teismas	3		
Tauragės rajono apylinkės teismas	3		
Anykščių rajono apylinkės teismas	2		
Kelmės rajono apylinkės teismas	2		
Pakruojo rajono apylinkės teismas	2		
Pasvalio rajono apylinkės teismas	2		
Radviliškio rajono apylinkės teismas	2	5	1
Trakų rajono apylinkės teismas	2	1	
Varėnos rajono apylinkės teismas	2		
Visagino miesto apylinkės teismas	2		
Druskininkų miesto apylinkės teismas	1	2	2
Kėdainių rajono apylinkės teismas	1		
Raseinių rajono apylinkės teismas	1	4	1
Šalčininkų rajono apylinkės teismas	1		
Šilutės rajono apylinkės teismas	1	1	
Telšių rajono apylinkės teismas	1		
Vilkaviškio rajono apylinkės teismas	1	1	
Biržų rajono apylinkės teismas		1	
Jurbarko rajono apylinkės teismas		3	
Kupiškio rajono apylinkės teismas		1	2
Lazdijų rajono apylinkės teismas		2	
Bendroji suma	540	313	

Teisminės mediacijos komisija

2016 m. pabaigoje patvirtinta atnaujinta Teisminės mediacijos komisijos sudėtis, kurią sudaro 6 teisėjai bei 3 teisės krypties mokslininkai. Teisėjų taryba 2016 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 13P-117-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos sudarymo“ nutarė sudaryti šios sudėties Teisminės mediacijos komisiją:

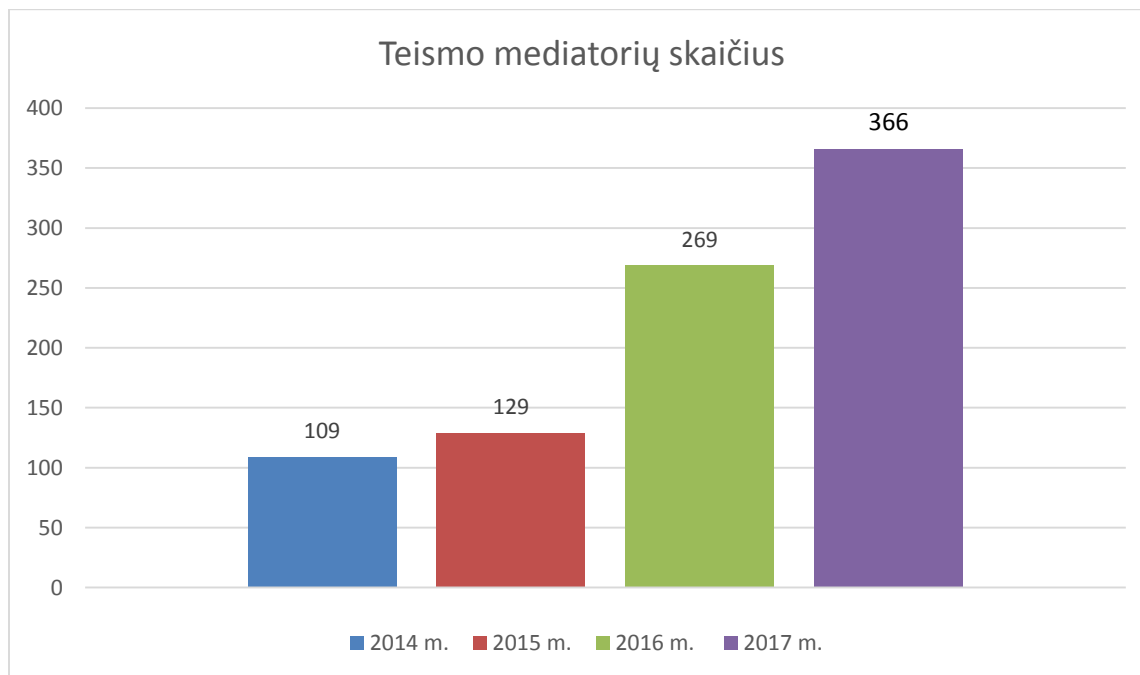
1. Artūras Driukas, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas (komisijos pirmininkas);
2. Giedrė Jakštienė, Kauno apylinkės teismo teisėja;
3. Giedrė Česnienė, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja;
4. Aldona Tilindienė, Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja;
5. Audra Ežerskė, Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėja;
6. Virginija Gudynienė, Kauno apygardos teismo teisėja;
7. prof. Julija Kiršienė, Vytauto Didžiojo universiteto mokslo prorektorė;
8. dr. Vigita Vėbraitė, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentė;
9. dr. Natalija Kaminskienė, Mykolo Romerio universiteto Mediacijos ir darnaus ginčų sprendimo laboratorijos vadovė.

2017 m. įvyko 6 Teisminės mediacijos komisijos posėdžiai. Posėdžiai vyko periodiškai, I-ą ir II-ą pusmetį įvyko po 3 Teisminės mediacijos komisijos posėdžius. Ši Teisėjų tarybos sudaryta nuolatinė komisija posėdžių metu priėmė sprendimus dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims, pageidaujantiems vykdyti teismo mediatoriaus veiklą, apibendrino teisminės mediacijos taikymo praktiką teismuose, taip pat nagrinėjo kitus klausimus, susijusius su teismine mediacija bei jos skatinimu.

Taip pat Teisminės mediacijos komisijos nariai dalyvavo renginiuose, skirtuose populiarinti mediaciją, apskritojo stalo diskusijose, teikė pasiūlymus Teisėjų tarybai dėl efektyvesnio teisminės mediacijos teismuose administravimo ir galimų LITEKO funkcionalumų įdiegimo, diskutavo Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymo projekto ir jį lydinčių įstatymų pakeitimų projektų klausimais. Dalis Teisminės mediacijos komisijos narių yra aktyvūs teismo mediatoriai, padedantys šalims surasti taikų ginčo sprendimą (pvz., G. Jakštienė, A. Driukas). Pastebėtina, kad didėjantis teisminei mediacijai perduodamų civilinių bylų skaičius neatsiejamas nuo informacijos apie teisminę mediaciją efektyvios sklaidos. 2017 m. Teisminės mediacijos komisijos nariai aktyviai prisidėjo prie teisminės mediacijos viešinimo iniciatyvų tiek viešojoje erdvėje, tiek teismų sistemos viduje.

2017 m. pastebimas šiek tiek mažesnis asmenų, besikreipiančių dėl teismo mediatoriaus statuso įgijimo, skaičius. 2017 m. teismo mediatoriaus statusas suteiktas 97 asmenims (2016 m. – 153), nepanaikintas nei vienam asmeniui (2016 m. panaikinta 14 asmenų, 2015 m. – 1). Asmenų, besikreipiančių dėl teismo mediatoriaus statuso įgijimo, skaičiaus sumažėjimas galėtų būti

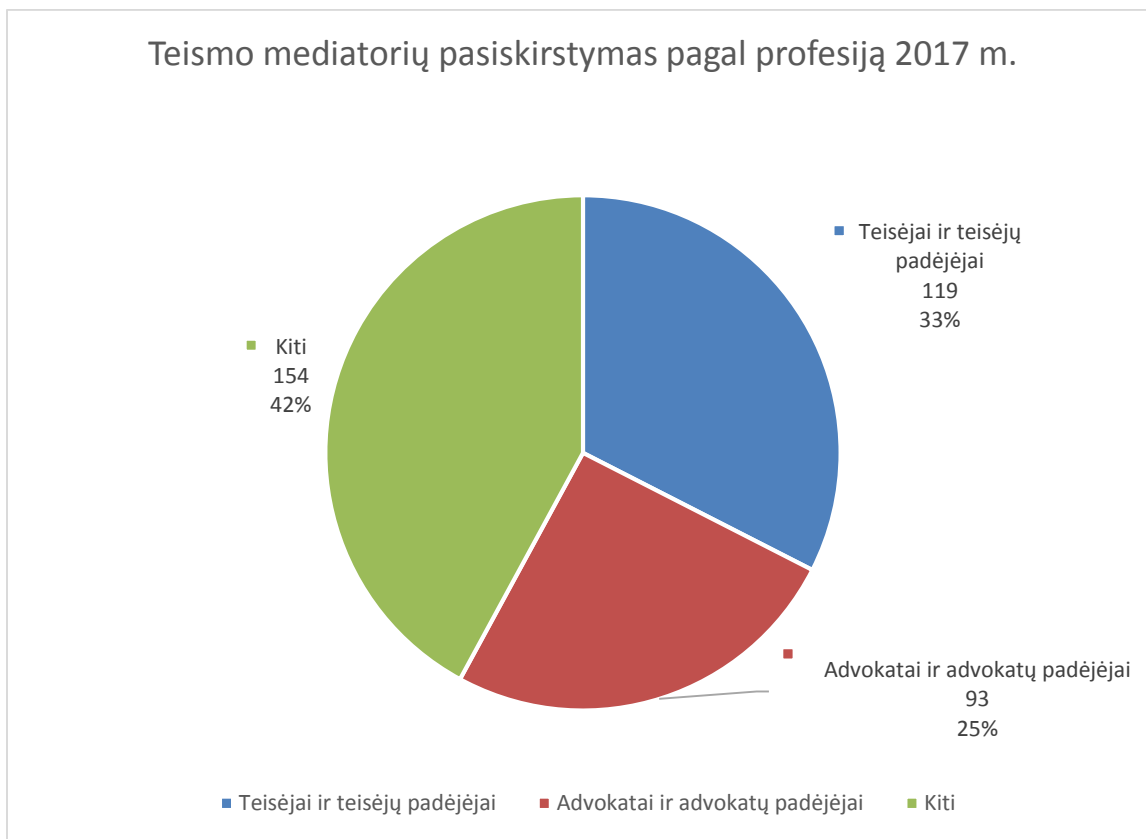
siejamas su Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymu, įsigaliosiančiu 2019 m. sausio 1 d., kuriame numatyti esminiai pasikeitimai mediacijos proceso reglamentavime ir nustatyti nauji reikalavimai asmenims, siekiantiems įgyti mediatoriaus statusą.

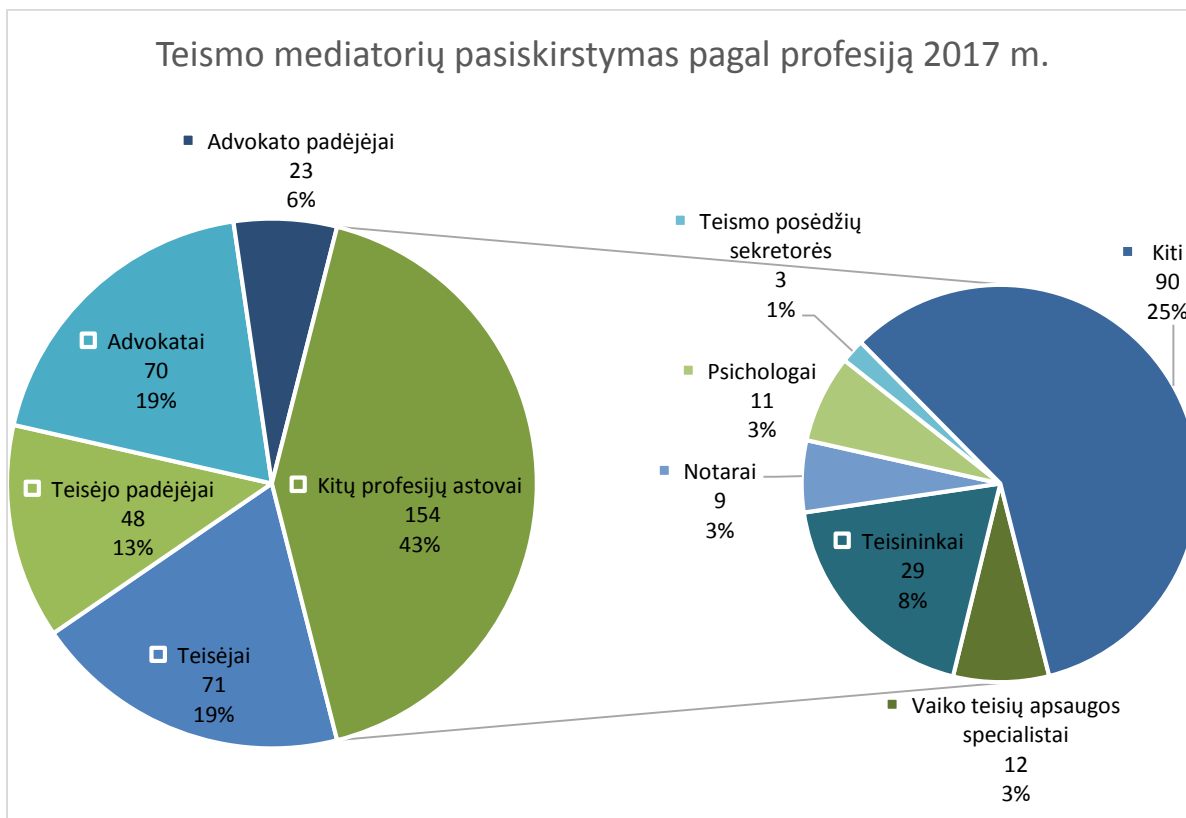
Teismo mediatoriai

(Asmenys, kuriems Teisminės mediacijos komisija suteikė teismo mediatoriaus statusą)

Sparčiai didėjant teisminei mediacijai perduodamų civilinių bylų skaičiui ir jų įvairovei bei teismo mediatorių skaičiui, reikalinga atkreipti dėmesį į asmenų, kuriems suteiktas teismo mediatoriaus statusas, profesines veiklas, kurias vykdant įgyta įvairialypė patirtis, manytina, taip pat turi įtakos teisminės mediacijos proceso sėkmei. Iš visų 366 asmenų, kuriems yra suteiktas teismo mediatoriaus statusas, beveik ketvirtis yra teisėjai. Daugiau nei pusę asmenų, kuriems yra suteiktas teismo mediatoriaus statusas, sudaro dvi grupės kvalifikuotų teisininkų – teisėjai ir teisėjų padėjėjai bei advokatai ir jų padėjėjai.

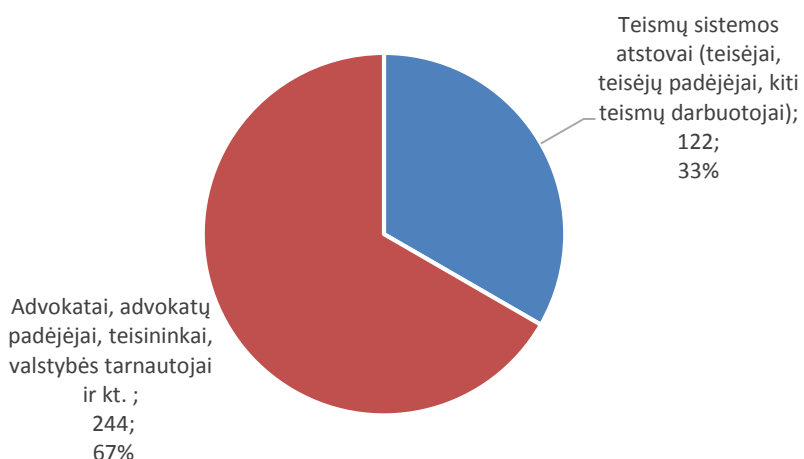
Remiantis šiais duomenimis galima teigti, kad daugiau negu pusė teismo mediatorių yra kvalifikuoti teisininkai, dirbantys teismų sistemoje arba advokatūroje. Kiti asmenys, kuriems suteiktas teismo mediatoriaus statusas, dažnai pagal profesiją ir darbo pobūdį yra kiti teisininkai, valstybinių įstaigų vyriausieji specialistai, psichologai, asmenys, besispecializuojantys specifinėje srityje, pavyzdžiui, vaikų teisių specialistai, notarai, policijos komisariatų darbuotojai.

Atkreiptinas dėmesys, kad plečiantis teismo mediatorių profesijų spektrui, civilinės bylos šalims atsiranda platesnės galimybės pasirinkti teismo mediatorių, turintį specifinių žinių tam tikroje srityje. Taip pat ginčo šalių prašymu ar sutikimu gali būti skiriami keli teismo mediatoriai, todėl teismo mediatoriaus, turinčio specifinės srities žinių, pasirinkimas (kaip teismo mediatoriaus ar „ko-mediatoriaus“) gali efektyviai užtikrinti konstruktyvų ginčo šalių dialogą ir derybų pažangą, siekiant kuo greičiau mažiausiomis sąnaudomis išspręsti teismui perduotą ginčą ir išsaugoti santykių tarp ginčo šalių tęstinumą.

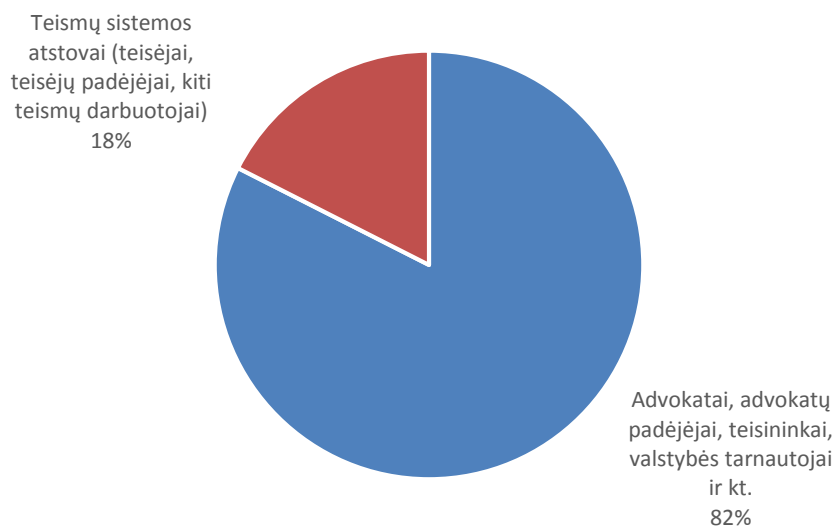
2017 m. pabaigoje teismo mediatoriaus statusą buvo įgiję 366 asmenys (2016 m. – 269, 2015 m. – 129, 2014 m. – 109), iš jų 71 teisėjas(-a) (2016 m. – 63). Iš 366 teismo mediatoriaus statusą turinčių asmenų 122 (33%) teismo mediatorių yra teismų sistemos atstovai (teisėjai, teisėjų padėjėjai, kiti teismų darbuotojai), kiti 244 (67%) – advokatai, advokatų padėjėjai, kiti teisininkai, valstybės tarnautojai, psichologai, vaiko teisių apsaugos specialistai, policijos pareigūnai, verslininkai ir kt.

Teismų sistemoje dirbantys teismo mediatoriai ir kiti teismo mediatoriai 2017 m.

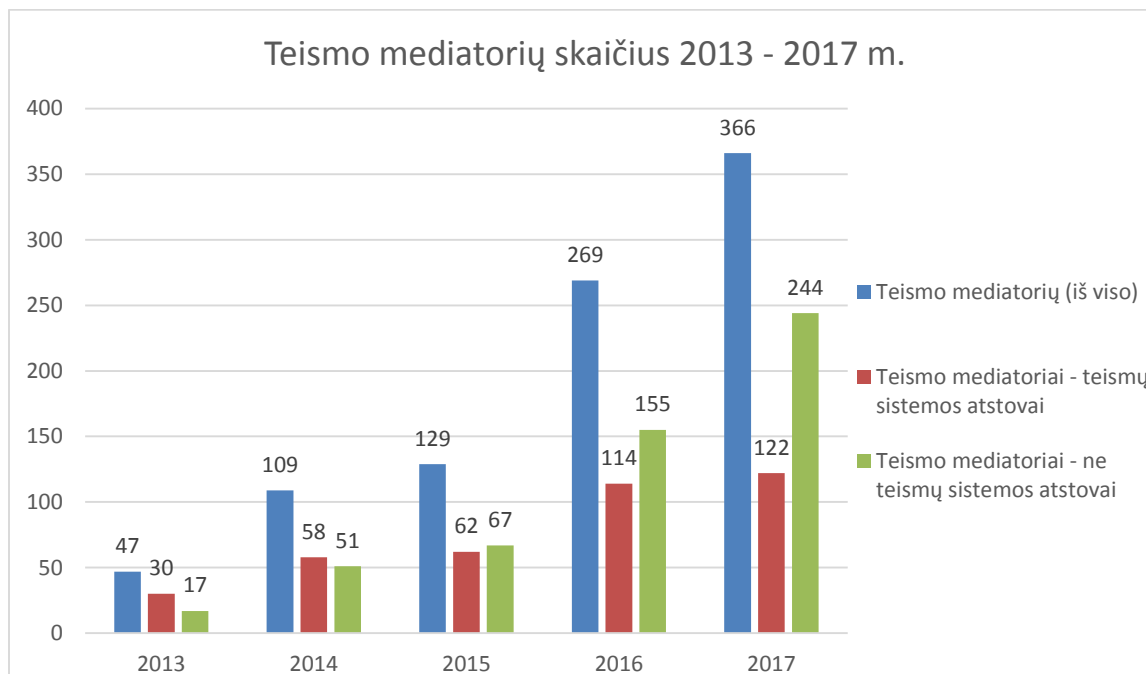
2017 m. teismo mediatoriaus statusas suteiktas 97 asmenims (2016 m. – 153). 17 iš jų yra teismų sistemos atstovai (teisėjai, teisėjų padėjėjai, kiti teismų darbuotojai), kiti 80 – advokatai, advokatų padėjėjai, kitose srityse dirbantys teisininkai, valstybės tarnautojai, psichologai, statybos, ekonomikos, verslo ekspertai ir kt. Taigi, darytina išvada, kad 2017 m. teismo mediatoriaus statusu buvo itin susidomėję asmenys, kurie dirba ne teismų sistemoje.

Asmenys, kuriems 2017 m. suteiktas teismo mediatoriaus statusas

Apibendrinant teismo mediatorių skaičiaus dinamiką, pastebima ryški teismo mediatorių skaičiaus didėjimo tendencija. 2017 m. teismo mediatoriaus veikla domėjosi asmenys,

dirbantys tiek teismų sistemoje, tiek ir kitose srityse. Tam įtakos galėjo turėti naudojamos efektyvios teisminės mediacijos viešinimo priemonės, taip pat 2017 m. birželio 29 d. priimtas Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymas, kuris įsigalioja 2019 m. sausio 1 d. Šiuo įstatymu numatomi esminiai pasikeitimai mediacijos srityje, numatyti pokyčiai pagrindinėse civilinių ginčų mediacijos sąlygose, numatomos valstybės institucijų funkcijos mediacijos srityje, reikalavimai asmenims, siekiantiems teikti mediacijos paslaugas, mediacijos vykdymo tvarka, teisminės mediacijos ypatumai ir kt.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad net pusėje Lietuvos teismų yra teisėjų, kuriems yra suteiktas teismo mediatoriaus statusas.

Daugiausiai teismo mediatorių-teisėjų iki 2017 m. pabaigos dirbo Kauno apylinkės teisme, Vilniaus miesto apylinkės teisme ir Klaipėdos miesto apylinkės teisme. Darytina išvada, kad didžiausia teisėjų-teismo mediatorių koncentracija yra didžiųjų miestų teismuose, o tam įtakos gali turėti ne tik šių teismų dydis, bet ir imlumas naujovėms.

Taip pat svarbu, kad visuose apygardų teismuose yra bent po vieną teismo mediatorių-teisėją. Daugiausiai teisėjų, kuriems yra suteiktas teismo mediatoriaus statusas, iš apygardų teismų dirbo Vilniaus apygardos teisme.

Teismas	Teismo mediatorių- teisėjų skaičius pagal teismus
Kauno apylinkės teismas	11
Vilniaus miesto apylinkės teismas	9
Klaipėdos miesto apylinkės teismas	8
Vilniaus apygardos teismas	7
Mažeikių rajono apylinkės teismas	4
Klaipėdos apygardos teismas	3
Šiaulių apygardos teismas	3
Panevėžio miesto apylinkės teismas	3
Lietuvos apeliacinis teismas	2
Kaišiadorių rajono apylinkės teismas	2
Raseinių rajono apylinkės teismas	2
Vilniaus apygardos administracinis teismas	2
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	1
Akmenės rajono apylinkės teismas	1
Alytaus rajono apylinkės teismas	1
Druskininkų miesto apylinkės teismas	1
Jonavos rajono apylinkės teismas	1
Jurbarko rajono apylinkės teismas	1
Kauno apygardos teismas	1
Klaipėdos apygardos administracinis teismas	1
Molėtų rajono apylinkės teismas	1
Palangos miesto apylinkės teismas	1
Panevėžio apygardos administracinis teismas	1
Panevėžio apygardos teismas	1
Šiaulių apylinkės teismas	1
Telšių rajono apylinkės teismas	1
Vilkaviškio rajono apylinkės teismas	1
Vilniaus rajono apylinkės teismas	1
Zarasų rajono apylinkės teismas	1

2017 m. teismo mediatoriaus vidutinis amžius – 42 metai. Jauniausiam teismo mediatoriui – 27 metai, vyriausiajam – 70 metų.

Teismo mediatorių pasiskirstymas pagal veiklos teritorijas

Iš 366 teismo mediatorių 54 teismo mediatoriai yra nurodę, kad teismo mediatoriaus veiklą vykdys visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, kiti teismo mediatoriai pasirinko siauresnes veiklos teritorijas. 2017 m. 181 teismo mediatorius yra nurodęs, kad jis/ji galėtų vykdyti teisminę mediaciją Vilniaus mieste ir rajone, Klaipėdos mieste ir rajone – 104, Kauno mieste ir rajone – 131. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad visi teismo mediatoriai gali vykdyti teismo mediatoriaus veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, neapsiribojant nurodytąja kaip pagrindine.

Pokyčiai teisminės mediacijos teisiniame reglamentavime

2017 m. birželio 29 d. priimtas Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-534, kuriuo pakeistas Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas Nr. X-1702 jį išdėstant nauja redakcija ir pakeičiant įstatymo pavadinimą į Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymą (toliau – Mediacijos įstatymas). Mediacijos įstatymas įsigalioja 2019 m. sausio 1 d., o jo 20, 21, 22 straipsniai įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.

Civilinių ginčų taikinamąjį tarpininkavimą (mediaciją) reglamentuoja 2008 m. liepos 15 d. priimtas Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas (toliau – Įstatymas). Įstatymas nustato pagrindines civilinių ginčų mediacijos sąlygas ir jos taikymo teises pasekmes ir šiuo Įstatymu Lietuvos Respublikoje įgyvendinamos 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų (toliau – Direktyva) nuostatos.

Mediacijos įstatymu nustatomos pagrindinės civilinių ginčų mediacijos sąlygos, valstybės institucijų funkcijos mediacijos srityje, reikalavimai asmenims, siekiantiems teikti mediacijos paslaugas, mediacijos vykdymo tvarka, mediatorių drausminė atsakomybė. Taip pat išskiriamos mediacijos rūšys – neteisminė mediacija ir teisminė mediacija – ir įtvirtinamos vykdančios atitinkamos rūšies mediacijos procesą taikytinos nuostatos. Be to, numatoma, kad Mediacijos įstatymas taikomas nacionaliniams ir tarptautiniams civiliniams ginčams spręsti mediacijos būdu. Pažymėtina, kad Mediacijos įstatymas netaikomas bylų nagrinėjančio teisėjo vykdomam taikinimui teismo proceso metu.

Siekiant skatinti *neteisminę* civilinių ginčų mediaciją ir tuo pačiu mažinti teismų darbo krūvį, prieš kreipiantis į teismą su ieškiniu, Mediacijos įstatymu nustatyta privalomoji tam tikrų kategorijų civilinių ginčų mediacija ir įtvirtinti privalomosios mediacijos ypatumai. Privalomoji mediacija – mediacija, kuria įstatymų nustatytais atvejais privaloma pasinaudoti prieš kreipiantis į teismą dėl ginčo sprendimo. Privalomoji mediacija nuo 2020 m. sausio 1 d. bus taikoma sprendžiant šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teiseja Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka ir kitais įstatymų nustatytais atvejais. Tai itin svarbu atsižvelgiant į tai, kad šeimos ginčiuose yra ypač aktualus ne tik paties ginčo išsprendimas, bet ir taikos tarp ginčo šalių atkūrimas, ypač ginčiuose dėl vaikų interesų.

Mediacijos įstatyme nustatyti *teisminės* mediacijos ypatumai:

✓ Teisminė mediacija vykdoma vadovaujantis Mediacijos įstatymu, kitais įstatymais ir Teisėjų tarybos nustatyta tvarka.

✓ Teisminę mediaciją vykdo mediatoriai, įrašyti į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą. Mediatoriai, kurie yra teisėjai, gali vykdyti tik teisminę mediaciją.

✓ Spręsti teisminės mediacijos būdu gali būti perduodama ir dalis byloje pareikštų reikalavimų.

✓ Teisminės mediacijos metu gali dalyvauti tik ginčo šalys, jų atstovai ir mediatorius. Ginčo šalių prašymu arba sutikimu teisminės mediacijos metu gali dalyvauti ir kiti asmenys.

✓ Teisminė mediacija vyksta teismo patalpose arba kitoje mediatoriaus su ginčo šalimis suderintoje vietoje. Teisminės mediacijos metu gali būti naudojamos informacinės ir elektroninių ryšių technologijos.

✓ Bet kuri ginčo šalis gali pasitraukti iš teisminės mediacijos, nurodydama pasitraukimo priežastį. Tai neužkerta kelio ginčo šalims pakartotinai susitarti dėl ginčo sprendimo teisminės mediacijos būdu.

✓ Kai teisminės mediacijos paslaugas teikia mediatoriai, kurie yra teisėjai, jiems atskiras atlyginimas už mediacijos paslaugas nemokamas ir ginčo šalims teisminės mediacijos paslaugos teikiamos nemokamai. Tais atvejais, kai mediatorių teisminei mediacijai vykdyti iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo parenka ir skiria Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, teisminės mediacijos paslaugas apmoka Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba iš valstybės biudžeto lėšų. Šiuo atveju teisminė mediacija gali būti vykdoma iki keturių valandų. Jeigu pasibaigus šiam laikui galutinis susitarimas dėl taikaus ginčo sprendimo dar nepasiektas, ginčo šalys gali toliau savanoriškai tęsti teisminę mediaciją ginčo šalių lėšomis. Iš valstybės biudžeto lėšų taip pat apmokama už mediatoriaus pasirengimą teisminei mediacijai, kuris gali trukti iki vienos valandos, ir mediacijos rezultatų įforminimą, kuris gali trukti iki vienos valandos. Už suteiktas teisminės mediacijos paslaugas mediatoriams iš valstybės biudžeto mokamo atlyginimo dydžius ir mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

Mediacijos įstatyme numatyta mediatorių drausminė atsakomybė – mediatorių veiklos vertinimo komisija, nustačiusi, kad mediatorius pažeidė mediacijos paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, turi teisę pareikšti įspėjimą, pareikšti viešą įspėjimą, apie kurį paskelbiama Lietuvos Respublikos mediatorių sąraše (šis viešas įspėjimas Lietuvos Respublikos mediatorių sąraše skelbiamas vienus metus nuo viešo įspėjimo paskelbimo dienos), ar išbraukti mediatorių iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo. Mediatoriams, kurie yra teisėjai, tokios nuostatos dėl drausminės atsakomybės netaikomos – mediatoriai, kurie yra teisėjai, atsako drausmine tvarka, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos teismų įstatyme.

Asmenims, siekiantiems įgyti teismo mediatoriaus statusą, Mediacijos įstatymas taip pat įnešė pokyčių lyginant su šiuo metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu. Mediacijos įstatyme numatyta, kad asmenys, siekiantys būti įrašyti į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą, turi turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą, būti išklause ne trumpesnius kaip 40 akademinų valandų mokymus mediacijos tema ne anksčiau kaip prieš penkerius metus iki kreipimosi dėl įrašymo į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą dienos, išlaikyti mediatorių kvalifikacinį egzaminą ir būti nepriekaištingos reputacijos. Pastebėtina, kad tam tikrais atvejais ir apimtimi šie reikalavimai yra netaikomi teisėjams, advokatams, antstoliams ir notarams.

Mediacijos įstatyme numatyta, kad Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą sudaro ir tvarko Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, o teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, sąrašą Teisėjų tarybos nustatyta tvarka tvarko Nacionalinė teismų administracija.

Renginiai

Išskirtini ir keli svarbesni 2017 m. renginiai teisminės mediacijos tema:

- 2017 m. balandžio 14 d. Klaipėdos miesto apylinkės teisme ir 2017 m. gegužės 26 d. Kauno apygardos teisme vyko regioniniai teismo mediatorių susitikimai. Jų metu atitinkamuose regionuose dirbantys teismo mediatoriai ir teismų teisėjai diskutavo aktualiais mediacijos proceso organizavimo klausimais, iš klausė sėkmingų teismo mediatorių pranešimus apie jų patirtį sutaikant ginčo šalis, aptarė naujoves besikeičiant teisiniam reglamentavimui mediacijos srityje ir nagrinėjo kitus klausimus, susijusius su mediacijos plėtros Lietuvoje skatinimu.

Laikytina, kad tokio pobūdžio renginiai itin efektyviai skatina mediacijos plėtrą Lietuvoje. Galimybė susitikti teisėjams, kurie perduoda ginčą mediacijai, teisėjams, kurie vykdo mediaciją ir kitiems teismo mediatoriams sudaro sąlygas probleminių sričių identifikavimui bei naujų idėjų generavimui. Taip pat, tai galimybė visiems kartu apibendrinti nuveiktus darbus, juos įvertinti, aptarti, diskutuoti aktualiais klausimais bei paskata rengtis naujiems iššūkiams.

- 2017 m. gegužės 3 d. Seime vyko mokslinė-praktinė konferencija „Mediacijos sistemos plėtra Lietuvoje“, kurios metu teisės krypties mokslininkai ir praktikai, mediatoriai pristatė pranešimus apie mediacijos esamą situaciją Lietuvoje, jos teisinį reguliavimą ir siūlomas mediacijos sistemos tobulinimo perspektyvas (Mediacijos įstatymo ir kitų susijusių teisės aktų projektus), siūlomas naujoves, teisminės ir neteisminės mediacijos praktinį taikymą, mediatoriaus profesijos ypatumus.

- Siekiant aptarti mediacijos vaidmenį sprendžiant civilinius ginčus Lietuvoje bei 2019 metais įsigaliosiantį Mediacijos įstatymą, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Civilinio proceso ir romėnų teisės mokslo centras 2017 m. lapkričio 30 d surengė diskusiją tema „Mediacija Lietuvoje: ar esame teisingame kelyje?“. Renginyje diskutuota apie mediacijos aktualijas ir pagrindines tendencijas.

Pastebėtinas reikšmingas Teisminės mediacijos komisijos narių indėlis šiuose renginiuose dalyvaujant, juos moderuojant, skaitant pranešimus.

Teisminės mediacijos vertinimo anketų rezultatų apibendrinimas

Po Teisėjų tarybos 2015 m. gegužės 29 d. posėdyje priimto sprendimo visuomenei ir teisminės mediacijos proceso dalyviams buvo išplatinta Teisminės mediacijos vertinimo anketa (ją galima rasti tinklalapyje <http://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismine-mediacija/apie-teismine-mediacija/282>, taip pat nuoroda į šią anketą nuo 2015 m. spalio mėn. yra išsiunčiama ginčo šalims po teisminės mediacijos pabaigos). Anketos tikslas – sužinoti, kaip ginčo šalys, pasinaudojusios teismine mediacija, vertina įvykusį mediacijos procesą. Anketa – anoniminė, ji nėra skirta įvertinti konkretaus teismo mediatoriaus veiklą. Anketa skirta įvertinti ne tik teisminės mediacijos procese dalyvavusių ginčo šalių nuomonę, bet ir jų atstovų, t.y. advokatų, advokatų padėjėjų nuomonę, kuri, tikėtina, gali skirtis nuo jų atstovaujамųjų nuomonės. Anketa turėtų būti pildoma, jeigu teisminė mediacija įvyko, t. y., jeigu ginčo šalys atvyko į teisminės mediacijos sesiją.

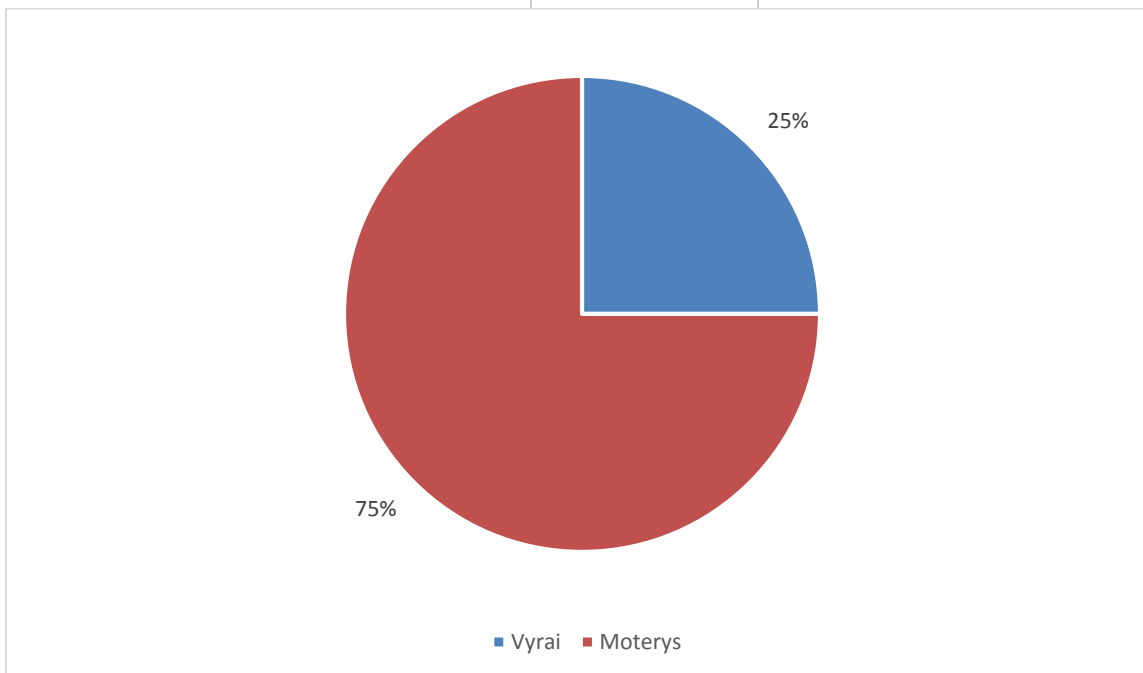
Nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. buvo gautos 8 užpildytos Teisminės mediacijos vertinimo anketos, t. y. šiek tiek mažiau nei praeitu ataskaitiniu laikotarpiu (2016 m. – 14, 2015 m. – 7), nors teisminės mediacijos procesų skaičius buvo ženkliai didesnis nei 2016 m. Sumažėjęs Teisminės mediacijos vertinimo anketų skaičius galėtų būti siejamas su asmenų siekiu kuo greičiau baigti procesą ir didelės reikšmės nesuteikimu pasidalijimui individualia patirtimi, nes pagrindinės tendencijos rodo, kad teisminė mediacija vis populiarėja, be to, auga teisminės mediacijos procesų, kurie baigėsi taikos sutartimis, skaičius.

2017 m. Teisminės mediacijos vertinimo anketos apibendrinimas:

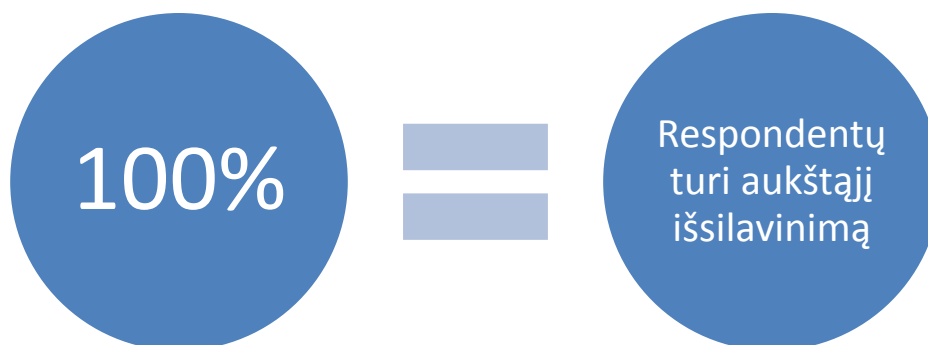
Teisminės mediacijos vertinimo anketas 2017 m. užpildė asmenys nuo 36 iki 65 m. amžiaus. Jų amžiaus vidurkis – 46,5 m.

75% atsakiusiųjų – moterys, o 25% – vyrai.

Atsakiusių asmenų lytis	%	Skaičius
Vyras	25%	2
Moteris	75%	6
Iš viso:	100%	8

100%, t. y. visi iš pasinaudojusių teismine mediacija ir atsakiusių į Teisminės mediacijos vertinimo anketą turi aukštąjį išsilavinimą. Tai leidžia manyti, kad aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys ne tik naudojami mediacijos privalumais, bet ir supranta grįžtamojo ryšio svarbą, siekiant mediacijos procesų tobulinimo ir plėtros.

Respondentai anketose nurodė savo procesinę padėtį civilinėje byloje:

Respondentų procesinė padėtis civilinėje byloje	%	Skaičius
Ieškovas	25%	2
Atsakovas	25%	2
Advokatas, advokato padėjėjas	37.50%	3
Kita	12.50%	1
Iš viso	100%	8

66.67% apklaustų asmenų (ieškovų ir atsakovų) teismo procese dalyvavo ne pirmą kartą. 62.50% – pirmą kartą bandė išspręsti ginčą teisminės mediacijos būdu, 37.50% respondentų teismine mediacija naudojosi nebe pirmą kartą (2016 m. atitinkamai 62% ir 38%, 2015 m. 86% ir 14%). Taigi, 2017 m. ir 2016 m. tokia pati procentinė dalis respondentų pirmą kartą bandė išspręsti ginčą teisminės mediacijos būdu.

2017 m. respondentai pozityviai įvertino teismo mediatorių veiklą ir jų nuomonės pasiskirstė taip:

Atsakymas	%	Skaičius
Puikiai	20.00%	2
Gera	40.00%	4
Blogai	10.00%	1
Neturiu nuomonės	0.00%	0
Paliktas komentaras	30.00%	3

Teismo mediatorių veikla daugiausiai vertinta teigiamai – 2 respondentai teismo mediatorių veiklą įvertino puikiai (20 %), 4 – gerai (40 proc.). Pažymėtini keli aiškūs turinio nuasmeninti komentarai, kuriais vertinta teismo mediatorių veikla (kalba netaisyta):

- „Ginčas buvo dėl viešo intereso gynimo didelių privačių investicijų sąskaita. <...> reikėjo rasti kompromisą dėl daugelio besikertančių interesų. Pasiiekti taikų susitarimą pavyko tik dėl gerb. mediatoriaus profesionalumo, charizmos ir autoriteto, kaip <...> teisėjo, turinčio daug patirties ginčo srityje.“;

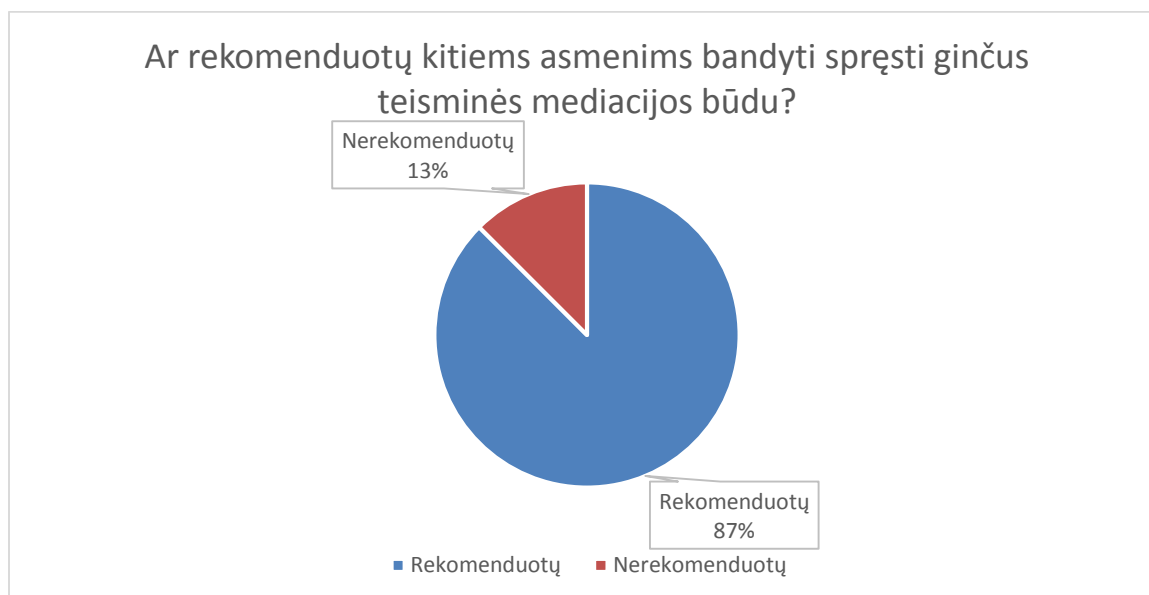
- „Mediatoriaus išankstinis nusistatymas“;
- „Šis procesas buvo bandomas mano iniciatyva. <...>“.

40% respondentų nurodė, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios nebuvo pasiektas taikus susitarimas – kitos šalies nenoras daryti nuolaidas, ieškoti kompromiso. Po vieną respondentą nurodė, kad teismo mediatorius nebuvo pasirengęs bylai ir kad teisminės mediacijos procese trukdė advokatų ar advokatų padėjėjų įtaka. Vienas respondentas nurodė, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios nebuvo pasiektas taikus susitarimas, buvo kita nei nurodyti pasirinkimai anketoje, tačiau jos nedetalizavo.

Nei vienas iš respondentų neįvardijo, kad taikiam susitarimui pasiekti būtų sukliudžiusi teismo mediatoriaus gebėjimų medijuoti stoka (pvz., neišklausė visų ginčo šalių, nesuvaldė mediacijos proceso). Tai sudaro prielaidas manyti, kad mediatorių patirtis auga, jų teikiamų paslaugų kokybė gerėja.

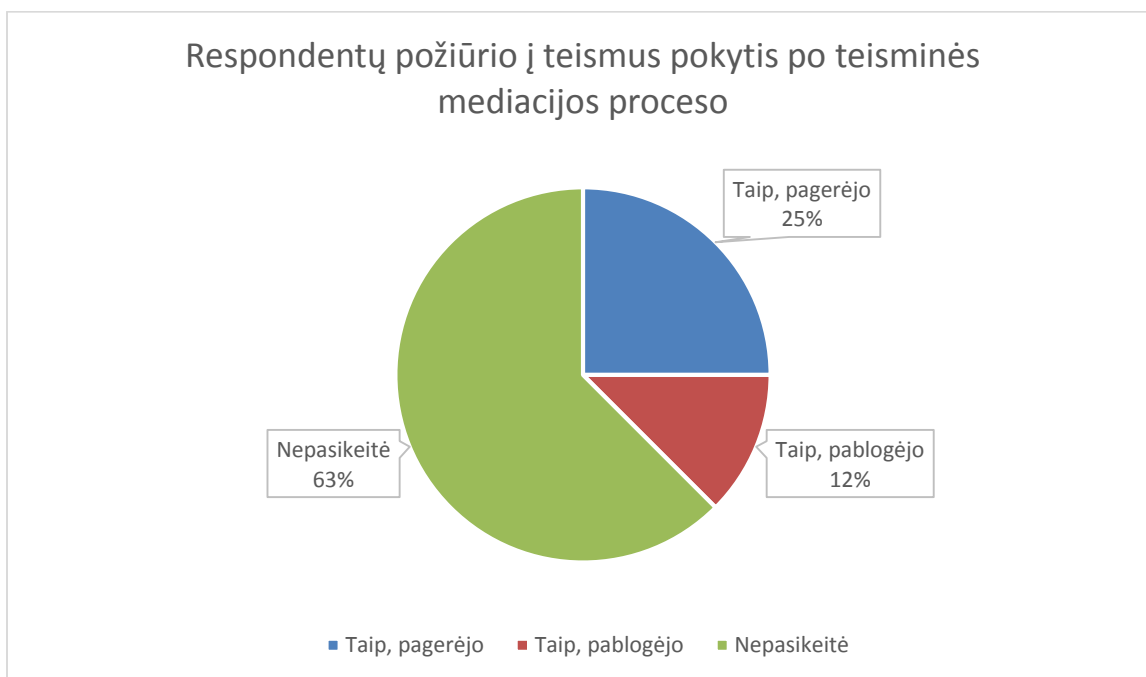
7 iš 8 respondentų nurodė, kad rekomenduotų kitiems asmenims bandyti spręsti ginčus teisminės mediacijos būdu. Tai taip pat rodo, kad dalyvavę mediacijos procese asmenys buvo juo patenkinti. 2 iš jų pateikė detalesnę nuomonę apie teisminės mediacijos naudą, dėl kurios ją rekomenduotų kitiems (kalba netaisyta):

- „Mediatorius, į kurį įsiklauso visos šalys ir kurio nuomonę jos gerbia, padeda neįstrigti taikos deryboms ir išeiti iš konflikto zonos, neleidžia šalims vilkinti proceso.“
- „Ginčą reikia spręsti taikant įstatymo ir įrodymo viršenybę, o ne savo nuomonę manytina, tikėtina. Lietuvių sąmonė prabudusi, jie supranta kas gerai, kas ne. Proto ir sąžinės teisėsaugoje daugėja, todėl reikia išgirsti visus ginčo dalyvius.“

Net ir ne visais atvejais pasiekus susitarimą, 25% (2016 m. – 29%) atsakiusių pareiškė, kad po teisminės mediacijos proceso jų požiūris į teismus pagerėjo. 12% (2016 m. – 21%) nurodė,

kad jų nuomonė apie teismus pablogėjo, ir 63% (2016 m. – 43%) respondentų nuomonės apie teismus nepakeitė.

Taip pat, pažymėtini keli komentarai, kuriais vertintinti teisminės mediacijos procesai (kalba netaisyta):

- „Teismai turėtų kuo labiau skatinti šalis tartis mediacijos būdu. Mediatoriai, ypač teisėjai, turėtų būti visapusiškai skatinami, kad jų darbo krūvis leistų jiems imtis naujų mediacijos procesų“;
- „Teisminė mediacija šeimos kategorijos bylose, kuriose yra ginčas, turėtų būti privalomas dalykas. Taip pat informuoju, kad šalys eidamos į teisminę mediaciją tikisi trečios nešališkos teisinės konsultacijos, todėl teisėjas iš dalies šiame procese turėtų atlikti ir šį vaidmenį“.